

Chovatelé z Novojičínska

Od Nového Jičína až po hranice s okresy Vsetín a Přerov hospodaří zemědělská akciová společnost Starojicko, jejímž posláním je tradiční zemědělská výroba s chovem dojného, ale i masného skotu. Podporu pro udržení rentability v posledních letech nabízí bioplynová stanice.

Cestu udává také vlastní pekárna a cukrárna s expedicí 80 odběratelům a pro zkvalitnění služeb také automaty na mléko.

Modernizace celého provozu

Akciová společnost vznikla transformací zemědělského družstva v roce 1996. Od té doby urazila dlouhou cestu díky modernizaci celého provozu. Moderní zemědělská technika a vybavené stáje pro dojný skot jsou samozřejmostí, bez nichž by se jen těžko dobrý zemědělský podnik v současné době obešel.

Starojicko hospodaří na 3050 hektarech zemědělské půdy, z nichž 2210 hektarů je orných. Ostatní pozemky jsou určeny jako trvalé travní porosty pro výrobu sena a senáže. Hůře dostupné plochy v okolí Hodslavic a Heřmanic spásá stádo masného skotu.

Orná půda je určena pro produkci obilovin, řepky, kukuřice, trav na semeno a vojtěškojetelotrav. Přitom necelou polovinu orné půdy pokrývají obiloviny, především ozimá pšenice a ozimý ječmen.

Chov dojeného skotu je situován na středisko do Jičína, kde jsou ustájeny všechny kategorie zvířat. V současnosti je na farmě ustájeno 740 krav holštýnského skotu. Nosnou stájí pro dojnice je moderní kravín, který poskytuje chovný komfort zvířatům již dvanáct let a je vybavený mj. větráky a sprchami.

Kejdivé hospodářství

Ustájení dalších kategorií zvířat je řešeno rekonstrukcí původních stájí. Z bývalého VKK vznikla porodna s porodními kotci stlanými slámou a další prostory slouží jako stáj pro jalovice. Pro telata v období mléčné výživy jsou k dispozici venkovní individuální boxy. Starší telata jsou chována ve dvou nově rekonstruovaných stájích.

Stáj pro dojnice je volná, roštová s lehacími boxy, které se nastýlají separátem. Celý systém je napojen na kejdivé hospodářství v podobě skladovacích jímek.

Kejda a hnůj zároveň slouží jako hlavní krmivo pro bioplynovou stanici, a to v poměru 60 % ku dalším krmivům, které tvoří kukuřičná siláž, travní senáž a GPS. Bioplynová stanice o výkonu 750 kW je v provozu od roku 2012 a představuje nosný pilíř pro budoucnost zemědělství.

Chov dojnic

Při tvorbě stáda holštýnského skotu bylo využito dlouhodobého převodného křížení bez importu zvířat ze zahraničí. Nyní je již podíl tohoto plemene ve stádě stoprocentní. Kontrolu užitkovosti provádí firma CRV.

»Od stejné společnosti pochází i větší část býků používaných k inseminaci. Pokud se nám z hlediska původu a plemenných hodnot hodí do stáda býci od jiných společnos-

Zootechnik ing. Jan Dobeš.

tí, zařadíme je také. Nezaměříme se však na výstavní býky s extrémně velkým tělesným rámcem u potomstva. Důležitá jsou pro nás zdravá vemena a končetiny. Zvířata s příliš velkým tělesným rámcem se současné technologii hůře přizpůsobují a nejsou dlouhověká,« uvedl zootechnik ing. Jan Dobeš.

»K čemu nám bude špičková kráva, když by měla skončit na jatkách? Také požadujeme, aby efektivně dokázala využít krmnou dávku. Využívají se býci prověřeni i genomičtí. Genomických býků si raději vybíráme několik. Vzhledem k nižší spolehlivosti plemenných hodnot se tak snažíme rozložit riziko. Sexované dávky se pouštějí pouze na jalovice,« dodal.

»Loňské horké léto se na kravách podepsalo tak, že v srpnu zabřezlo jen 12 % krav. Přitom od října 2015 do května 2016 dosahovalo zabřezávání 40 % i více. Proto se nyní potýkáme s nepravdělnými vlnami telení,« uvedl zootechnik.

Při vyhledávání říje pomáhá systém OVALERT. Hlavně v nočních hodinách zachytí hodně říjí, které by mohly uniknout pozornosti. Mimo to poskytuje informace o době žraní, ležení, stání a pohybu jednotlivých zvířat a dává podle toho výstrahy ke zdravotnímu stavu.

Se zdravím a dlouhověkostí souvisí také péče o mladá zvířata, ale i o dojnice. Proto veterinární lékař chodí do chovu pravidelně třikrát týdně. Dojnicím po porodu je preventivně po tři dny měřena tělesná teplota.

Krmná základna

Krmnou základnu dojnic tvoří hned šest krmných dávek – rozdoj, vrchol laktace, střed laktace, závěr laktace, suchostojné krávy a příprava na porod. Základem pro krmnou dávku je kukuřičná siláž, vojtěškojetelotravní senáž, mláto a nakupované krmné doplňky. Sója byla nahrazena řepkovým extrahovaným šrotem. Tím se výrazně ušetří za jedno z nákladných krmiv.

»Hlavním krédem už od první mléčné krize v roce 2009, kdy cena mléka poklesla na katastrofickou mez, je maximalizovat rozdíl mezi tržbou za mléko a nákladem na krmiva, protože je to nejvyšší náklad v chovu dojnic. Z toho důvodu jsme přizpůsobili i software, který využíváme pro tvorbu krmných dávek. Díky dlouhodobým zkušenostem na 100 % podniků už nevyužíváme sójový extrahovaný šrot. Zabili jsme tak dvě mouchy jednou ranou. Zlevnili jsme krmení, a aniž bychom to v počátcích tušili, vyřešili jsme i otázku používání GMO v krmné dávce,« poukázal na skutečnost ing. Antonín Lopatář ze společnosti Milkprogress, který se ve zdejší chovu stará o poradenství nejen v oblasti výživy.

»Podle posledních studií se ukazuje, že řepka je lepší než sója, což dokazuje i užitkovost nejlepších chovů bez sóji na úrovni víc než 12 000 kg mléka za laktaci.«

První dvě skupiny dojnic dostávají kromě tradiční krmné dávky odlišnou doplňkovou směs složenou z extrahovaného řepkového šrotu, pšeničného, ječného a žitného šro-

tu, soli, vápence, sody a osvědčeného krmného doplňku MP2 od společnosti VVS Verměřovice.

Druhá krmná dávka pro ostatní kategorie je doplněná o směs řepkového a obilného šrotu, soli, vápence a směsi MP2.

»Většina chovatelů pak kromě řepkového extrahovaného šrotu, výše zmíněných minerálních doplňků, soli a vápence už nic jiného pro dojnice nenakupuje. Pokud se naskytne nějaké další krmivo, hodnotíme, zda jeho cena vyváží přínos v uživatelskosti. V případě Starojicka jde o mláto a o XPC od firmy Diamond V. XPC je produkt, který kombinuje přínos kvasinek a jejich fermentačních produktů a podle metaanalýzy z roku 2011 přináší lepší výsledky v chovu než pouze samotné kvasinky. Díky zvýšené stravitelnosti krmné dávky dosáhneme na vrcholu laktace i při ceně 6,00 Kč za litr mléka návratnost investice 2,2 : 1, tj. 2,20 Kč za jednu korunu investovanou. Na konci laktace, kdy se využívá více objemných krmiv je efekt zvýšení stravitelnosti ještě vyšší 6,4 : 1,« uvedl ing. Lopatář.

Krmivo se zakládá na žlab ve dvou fázích od pěti do devíti hodin, tedy ve dvou dávkách krátce po sobě. V průběhu dne i noci se podle potřeby přihruje.

Dojnice mají celoročně k dispozici temperovanou vodu, která je ohřívána při automatickém ochlazování mléka při průtoku z dojírnou do tanku.

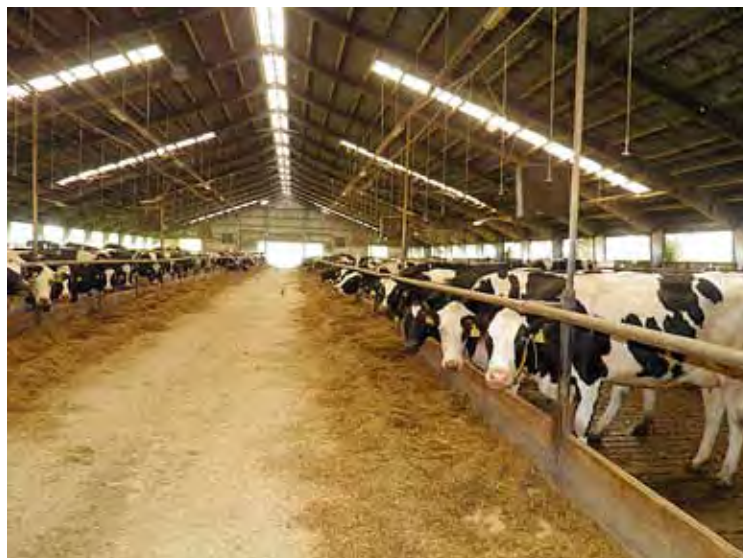
Suchostojné krávy

Suchostojné krávy a předporodní skupina má obohacenou krmnou dávku o slámu bez přídavku obilného šrotu.

»Hlavním cílem výživy suchostojných krav je limitovat příjem energie maximálně na 120 % potřeby, abychom zabránili ukládání viscerálního tuku, a tím i rizikům metabolických onemocnění po porodu. Krávy na sucho jsou schopny bez restrikce zkonsumovat 140 - 150 % potřeby energie. Pro restrikci používáme přídavku řezané slámy,« uvedl ing. Antonín Lopatář.

Druhou důležitou podmínkou během suchostojného období je dosáhnout příjmu metabolizovatelného proteinu na úrovni 105 - 110 % potřeby, abychom nenarušovali imunitu, případně kvalitu kolostra, i když na tento ukazatel má větší dopad čas prvního podojení po otelení, množství mleziva v prvním nádoji a stáří matky.

»K případnému doplnění pou-

žíváme řepkový extrahovaný šrot. Součástí krmné dávky pro suchostojné krávy jsou i standardní minerální doplňky od společnosti VVS Verměřovice MP1, které používáme v 90 % podniků, se kterými spolupracujeme. Počítáme s využitelným, ne celkovým příjmem makroprvků, mikroprvků a vitamínů, nezapočítáváme mikroprvky a vitamíny z běžných krmiv a používáme

bezpečnostní faktor 120 % potřeby,« dodal.

Předporodní období

U výživy před porodem se sledují čtyři cíle:

- *Příjem energie a metabolizovatelného proteinu stejně jako u suchostojných.*
- *Naplňnost trávicího traktu, které se dosahuje přídavkem řezané*

slámy. Důležitá je délka řezanky asi 3 - 5 cm tak, aby nedocházelo k separaci. Naplňnost traktu je důležitá také s ohledem na prevenci dislokace slezu a prevenci hypokalcémie.

- *Výskyt dislokace slezů je minimální asi 1 ze 70 porodů za měsíc. Většinou se jde o krávy, které mají jiný primární problém (děloha, končetiny) a slez je pak sekundárně v důsledku sníženého příjmu sušiny.*
- *Prevence hypokalcémie.*

»MP iont minus tvoří důležitý doplněk ze sortimentu společnosti VVS Verměřovice, bez kterého bych si už nedokázal představit prevenci hypokalcémie. Jde o kombinaci aniontů, minerálního doplňku a bílkovinného koncentrátu, který zároveň plní funkci nosiče. Anionty jsou na bázi anorganické (chlorid vápenatý a síran hořečnatý), přičemž chlorid vápenatý je ošetřen speciální technologií, aby krávy „nepálil do huby“ a nenasával do sebe vodu, což byly dva hlavní důvody omezeného využití v minulosti. Díky tomu je výskyt klinické poporodní parézy skutečně výjimkou,« pochválil přípravek ing. Antonín Lopatář.

Produkce mléka

Starojicko a.s. disponuje dojírnou side - by - side 2 x 14 firmy Westfalia, kde je samostatná místnost s průtokoměry umístěna v přízemí pod dojírnou. Na tu navazuje jeden velkoobjemový tank s automatickým ochlazováním mléka o objemu 25 tisíc litrů.

Dojí se zde dvakrát denně, pouze dojnice ve vrcholu laktace jsou dojeny třikrát. Z kontroly užitkovosti vyplývá užitkovost 9542 kg mléka na dojnici s 3,67 % tuku a 3,35 % bílkovin. Mléko odebírá mlékárna Kunín. Za červen 2016 činila cena za vykoupené mléko pouhých 5,80 korun!

»Takováto cena je pro chovatele naprosto likvidační, pokud bude trvat dlouho. Je nezbytné, tuto kritickou situaci řešit! Ani ten nejlepší podnik se nemůže náklady být jen přiblížit této velice nízké ceně,« zdůraznil ředitel podniku Milan Krumpoch.

Počet somatických buněk v dodávaném mléce se dlouhodobě pohybuje pod 300 tisíci, v poslední době do 220 tisíc. S ohledem na potřebu snížit podání antibiotik zvířatům se využívá předností faremní kultivace, která zohledňuje nutnost podání antibiotik, která jsou potřeba pouze u gram pozitivních bakterií.

Text a foto Soňa JELÍNKOVÁ